

Miquel de Palol o la pulsó lúbrica de l'abisme

Miquel de Palol
Alguns paisatges

LaBreu Edicions, Barcelona, 2018
112 pàgs.

Miquel de Palol ens ha acostumat a gaudir del sotrac que provoca l'astúcia en el lector. Autor d'una obra consolidada, lliga el vers i la prosa amb disciplines com la pintura, la música i l'arquitectura. Aquesta constància d'artel renaixentista ha caracteritzat el conjunt de la seva obra, proposant estructures que obren la paraula a la geometria del pensament reflexiu.

Tanmateix, el gust de Palol per la combinació de tons lírics adquireix a *Alguns paisatges* un caràcter més greu. No tan sols perquè la veu del subjecte teneix els versos d'una maduresa aclaparadora, sinó per la seva constant interpel·lació a la mort i al propi passat.

Si els versos de Palol solien representar un individu en crisi —recordem l'angoixa melancòlica del jo de *Nocturns* (2002) o la preocupació pel desgast dels sentiments en *Dos Cors per una Bèstia* (2015)—, *Alguns paisatges* mostra un individu acarat a l'envel·liment, a la fragilitat de l'existència i a l'obligació moral de reitre comptes amb si mateix. L'interrogar i l'ésser interrogat arranegen les tres parts que estructuren el llibre.

A «Esfinx i Nèmesis», el jo passa de la disposició a interrogar, «sempre més fàcil i agraïda», a la de ser interrogat. El poeta és qüestionat pel propi passat, els seus aspectes i les persones que l'habituen. Així ho demostren poemes com «Des d'un mirall», en què els pares li demanen: «On és la teva part del dibuix en el mur?», o «Variacions Capreses», o bé «Deutes Saldats». Interrogacions, totes elles, que revelen una volguda i, sovint, crua autoexigència d'enfrontar-se a la pròpia existència i saldar deutes. *Alguns paisatges*, doncs, continua la tradició

paloliana de relacionar el subjecte en crisi amb el paisatge, i que aquell sigui construït per la memòria, com el que configura el dia a dia. En tot cas, es tracta de paisatges sempre efímers condemnats a establir un diàleg entre la vida i la mort, tal com explica el magnífic «Tres paisatges». Però vegeu també el poema «Quan la bondat s'emmiralla en el mal», en què la pulsó lúbrica de l'abisme desemboca en el compàs, no menys inquietant, d'«el dia a dia, l'anar fent». Tenint en compte l'interès de Palol d'amalgamar poesia i pintura, no ens ha de sobtar que la confrontació entre aquestes forces —el tu i el jo / la vida i la mort— s'expressi mitjançant l'ús de diverses tècniques pictòriques, com per exemple, el contrallum, els contrastos, el simbolisme cromàtic o els jocs de perspectiva. L'exemple més explícit d'aquesta pràctica interartística el trobem en els coneguts i extraordinaris bodegons. Es tracta d'unes composicions poètiques habituals en Palol, presents en volums com *Nocturns*, i característiques per la força que comprenen en la seva brevetat. Inspirats en la música i la pintura barroques, els bodegons emmirallen el lector en el paisatge convuls de la mort. La majoria descriuen paisatges sense esperança, les engrunes del dia a dia i la finitud més contundent. Aquest és el cas dels «Bodegons» I, XIII i VII. Però també n'hi ha d'altres, com per exemple, el «Bodegó XII», que descriuen el triomf vital del roig enfront del «negre absolut», com una «alenada fresca als ulls, / als llavis». Així mateix, la tensió i distensió de contraris acaba creant una certa harmonia que es converteix en un altre dels temes recurrents del poemari. És a dir, aquest fer-se i desfer-se de contrastos propicia un equilibri precari damunt el qual s'erigeix la raó de l'existència.

Sense cap dubte, *Alguns paisatges* s'afirma com una obra imprescindible en la trajectòria de Palol. Fruit de la reflexió i l'experiència més viscudes, el llibre reproduceix una constel·lació de paisatges de vida i mort, que en la seva confrontació més violenta, manifesta la fragilitat de l'existència i la constatació que el trànsit efímer del nostre pas per la vida n'és l'única certesa.

Elisenda Marcer

Toxicopornografies dependents

Josep Lluís Roig
La llum del curtcircuit
Premi Mallorca de Poesia 2017
Bromera, Alzira, 2018
47 pàgs.

Aquesta és una ressenya sobre un llibre de poesia que ha guanyat el Premi Mallorca de Creació Literària 2017 i ha estat titllat com una obra «incòmoda», tot i que alhora «amb gràcia», per part del jurat. Certament, hi trobem paraules que generen estupor, com ara: «M'he punxat amb una agulla. Més íntim que besar-te, que penetrar-te. Sang de la meua sang, virus dels teus virus.»

És un recull de trenta-un poemes breus, que no debades parteix d'un poema, «Zero», amb citacions ben encertades que presenten i clouen el poema, uns referents literaris que fan al·lusió a la temàtica principal dels versos, és a dir, la felicitat i la llum de la renaixença, i la foscor i el silenci de la solitud i de l'abandó, elements que representen la societat contemporània i alimenten aquest capitalisme calent, psicotròpic i *punk* al qual fa referència el filòsof i activista *queer* Paul B. Preciado a *Testo yonqui*. El text de Roig parla de realitats dividides en xicotetes dosis estupefaents que tenen sempre el mateix objectiu: aconseguir la felicitat mancada. Aquí el simulacre es presenta com l'única solució per cobrir aquesta mancança, a través de la desconneixió —momentània—, per evitar «el dolor, el dolor, el dolor, el dolor, el dolor», i per somiar «ser una criatura que dorm». L'únic «benestar» existirà només en la «indiferència», en «l'olor del semen secret» i en el «fentanil».

No hi ha cap dubte de la recerca i dels coneixements farmacèutics que Josep Lluís Roig presenta en aquests versos. En realitat, hom pot pensar que *La llum del curtcircuit* és tota una llista de les medicines més comercialitzades a les consultes dels ambulatoris i dels hospitals, i també de les més utilitzades

de manera recreativa per artistes, escriptors i joves experimentadors, des dels analgèsics opioïdes com el fentanil fins al xarop clàssic per a la tos que conté codeïna, passant per l'antidepressiu més famós, el Prozac, i els antihistamínics sedants i hipnòtics, com la difenhidramina. No hi falten la marihuana en forma de Bedrocan, les ampolles de vi i el sexe. Tota una combinació perfecta per iniciar el viatge de la serotonina: no podem no pensar en la sobredosi que planteja el grup barceloní Manel en el segon single de l'àlbum *Jo competeixo*, aquesta sensació de «febre» que produeix una certa desorientació, que t'encamina a l'espai del somni perenne, del viatge a un altre món; en el cas del videoclip de Manel, a Llatinoamèrica. I, en els versos de Roig, a un indret paral·lel, on el «baf, el fum, el THC elevat, l'alè [...] ens aïlla del món» (real), on existeix «el relax, un cert somriure» que recorre les boques.

És aquesta la societat «farmacopornogràfica» a la qual fa referència Preciado. Una societat habitada per «subjeïvitats toxicopornogràfiques», definides per les substàncies que dominen els seus metabolismes i per les pròtesis resultants del disig del «règim postindustrial, global i mediàtic». D'aquesta manera, l'activista queer parla de «subjeïctes Prozac», «subjeïctes cànnabis», «subjeïctes cocaina», «subjeïctes cortisona», «subjeïctes Viagra», etc. *A la llum del curcircuri* és el jo poètic qui, com a representant de les individualitats hodiernes, esdevé alhora subjecte Prozac, subjecte «química blava», subjecte «Bisolvon antitussigen», subjecte «pastilla color d'ivori», subjecte «semen», subjecte «virus», subjecte «pupilles incontrol·lades», etc. No hi ha una possible escapatorià, ja que en aquesta «hipermodernitat punk» tot es materialitza, fins i tot els nostres cossos.

Sí, a primera vista, els poemes semblen «incòmodos». Potser sí en el fragment següent provòssim a canviar Xanax per WhatsApp, la lectura seria més còmoda, però llavors perdria la «gràcia»: «Vaig lamentar, just en aquell moment, no haver dut més Xanax per a quedar-me sempre a dritxe aquell benestar desesperat.» Estem malalts d'una febre epidèmica i estem destinats a trobar la felicitat només de manera eventual i a través de substàncies i elements exteriors als nostres cossos.

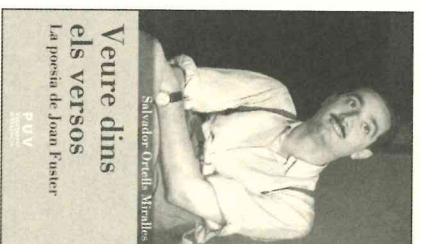
Paula Marqués

NOVETATS DE UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

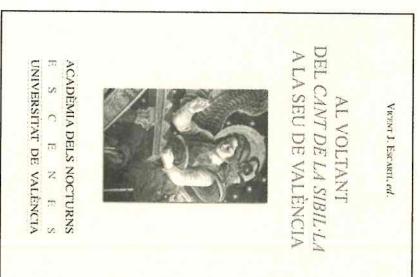

Els constructors de l'Horta de València
Origen, evolució i estructura social d'una gran horta andalusina entre els segles VIII i XIII
Ferran Esquilache Martí

Veure dins els versos
La poesia de Joan Fuster
Salvador Ortells Miralles

Al voltant del Cant de la Sibila a la seu de València
Vicent J. Escartí, ed.

Fabra, Moll i Sanchis Guarnier
La construcció d'una llengua moderna de cultura des de la diversitat
Antoni Ferrando Francés

Els parlars valencians (3a ed.)
Vicent Beltran Cobo, Carles Segura-Llopes

UNIVERSITAT DE VALÈNCIA
PUBLICACIONS
PUV

c/ Arts Gràtiques, 13 ~ 46010 València ~ Tel. 963 864 115 • <http://puv.uv.es> ~ publicacions@uv.es